

PRIKAZ KNJIGE

Robert Mandaković:

**ENGLESKO-HRVATSKI RJEČNIK
MAZIVA I SRODNIH PROIZVODA**

Hrvatsko društvo za goriva i maziva
Zagreb, 2014, str. 126

ISBN 978-953-97942-4-6

Knjiga *Englesko-hrvatski rječnik maziva i srodnih proizvoda* autora Roberta Mandakovića, jedinstveno je stručno djelo, rječnik, koji se bavi uskim, specifičnim ali vrlo važnim područjem tehničkih znanosti i prakse, kao što su maziva i podmazivanje. Treba navesti, da do sada, rječnik te vrste nije bio priređen na hrvatskom jezičnom prostoru, ali je svojevrsni nastavak stručne knjige *Englesko-hrvatski naftni priručni rječnik*, autora Josipa Širole, koji je također tiskan u izdanju GOMA-e, 1999. godine.

Kako i sam autor navodi u Predgovoru, to su dva komplementarna rječnika pa su jedna cjelina koja obuhvaća zajedničko područje nafte i proizvoda, prvenstveno goriva i maziva. Autor naglašava da je ovo stručni rječnik s opisom pojmova s prijevodima engleskih izraza i akronima iz cjelokupne djelatnosti maziva i srodnih proizvoda tako da ovo i nije rječnik u izvornom značenju, već ima obilježje pojmovnika. Knjiga se sastoji od tri dijela: Hrvatsko-engleski rječnik (pojmovnik), Englesko-hrvatski rječnik i opširan popis odgovarajućih akronima (abecednim redom). Rječnik-pojmovnik je najopsežniji dio knjige (57 str.) i obuhvaća oko 850 natuknica, od sirovina i proizvodnje, dodataka (aditiva), primjene, uporabe i oporabe; abecedom, od A (abrasion) do Y (yield stress). Hrvatsko-engleski dio je samo rječnik, proizlazi iz prvog dijela i zato je manji po opsegu (39 str.), ali sličan po broju pojmova. Akronimi obuhvaćaju više od 230 naziva, što posebice povećava vrijednost knjige jer se često čak i svakodnevno susrećemo s kraticama, a za neke ne znamo pravi naziv pa tako ni smisao. Na taj smo način ovim rječnikom dobili cjelovit prikaz područja, namijenjen velikom broju korisnika koji se mogu jednostavno i brzo obavijestiti o brojnim pojmovima i njihovom značenju. Korisnici su, naravno, svi oni koji se bilo na koji način bave mazivima, od inženjera i drugih stručnjaka u proizvodnji, kontroli, razvoju pa do komercijalista, poduzetnika, ekologa i velikog broja zainteresiranih, od servisnih radioinica do oporabe rabljenih ulja.

Treba naglasiti da su veliki izazovi pri pisanju, posebice znanstvene ili stručne knjige, a također pojmovnika ili priručnika, prvenstveno jer od velikog broja pojmova i izraza iz tako širokog područja, treba odabrati najznačajnije. Autor je sustavno i minuciozno izabrao najvažnije i najčešće upotrebljavane pojmove, što je poteškoća koju može savladati i razriješiti samo stručnjak s velikim znanjem i iskustvom. Osim odabira, veliki su zahtjevi i na definiranju pojmova. Autor se ovdje vodio principom da pojmove prilagodi i opiše isključivo iz užeg područja maziva, premda su u mnogim slučajevima u upotrebi i u većini ostalih tehničkih područja, a i prirodnih znanosti. Evo primjer: za izraz *compounding* autor se ograničio samo na dodavanje aditiva i namješavanje baznih ulja. Taj pristup je zato možda trebalo više naglasiti u predgovoru. Naime, već se i u nas, kao što je u većini razvijenih zemalja, došlo do spoznaje da nazivlje neke struke nastaje normiranjem u pojmovnom sustavu, pri čemu treba težiti usklađenosti sa strukom, ali i jezičnim zahtjevima. U našem slučaju, to stručno nazivlje u pravilu treba biti dio standardnog hrvatskog jezika. Treba također napomenuti da je 2008. osnovan *Projekt koordinacije izradbe terminološke baze hrvatskog strukovnog nazivlja*, skraćeno STRUNA, koja sustavno prikuplja, stvara, obrađuje i tumači nazivlje različitih struka, radi usklađivanja i tumačenja na hrvatskom jeziku. U tom radu sudjeluje i Hrvatski zavod za norme i Institut za hrvatski jezik, jer se prihvatilo načelo da se nazivljem moraju baviti stručnjaci pojedinog područja, ali je neophodno i sudjelovanje jezikoslovaca. Temeljni je princip da domaće riječi imaju prednost pred preinačenima stranima. Taj princip je donekle uočio i autor ovog rječnika, što me posebno razveselilo kada je umjesto inače prilično upotrebljavanog izraza, termička stabilnost upotrijebio hrvatski, toplinska postojanost.

Nepotrebno je možda objašnjavati zašto su to baš englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski rječnici i zašto su potrebni našoj sredini. Engleski jezik (ponajviše američka varijanta engleskog jezika) postupno se nametnuo kao dominantan tehnički i tzv. *scientific language*, ispočetka pretežito u području nafte i petrokemije, a danas gotovo u svim granama znanosti i tehnike. Prihvaćen je u gotovo svim razvijenim industrijskim zemljama, što je i dobra okolnost za male narode kao što je hrvatski, jer imamo jedan uzor i jedan izbor. Međutim, nekritično i olako preuzimanje i prilagođavanje, tzv. kroatizacija engleskih tuđica dovodi do obezvrjeđivanja vlastitog jezika uz brojne pogreške i u stručnim i u jezičnim pojmovima. Koliko je to ozbiljna i štetna pojava, dopustite da navedem neke najnovije iz rubrike „užasi anglicizma“: out-sourcing, master-plan, data-room, i u tehnicima: interkonekcijski cjevovodi, develop-menski projekti, maturirana tehnologija, probabilistički pristup, duediligance, itd.

Ne treba zato ovdje posebno isticati s kojim se sve teškoćama, najviše terminološke prirode, susreću autori naših udžbenika i priručnika, a posebice rječnika. Autor ovog rječnika maziva, izbjegao je u većem dijelu navedene zamke, što je i jedna od dodatnih vrijednosti ovoga djela.

Na kraju moram naglasiti da je autor imao zahtjevnu i odgovornu zadaću pa je osim stručnog poznavanja područja morao uložiti i mnogo rada, vremena i upornosti. Uspio je uskladiti većinu prednosti i nedostataka pa je pred nama vrlo korisna i

potrebna knjiga, ističe se i tehničkim prikazom i izgledom, za što treba zahvaliti i čestitati našem kolegi, autoru g. Robertu Mandakoviću.

Zvonimir Janović

U eri opće globalizacije i anglizacije teško se boriti s ciljem očuvanja malog jezika. Ovaj rječnik je upravo jedan od takvih hvale vrijednih pokušaja da se održi razina domaće struke i uvriježene stručne terminologije. Kako *Englesko-hrvatski rječnik maziva i srodnih proizvoda* objašnjava cijeli niz pojmova koji se odnose na motore s unutarnjim izgaranjem i motorna vozila, njegova vrijednost je još i veća.

Zoran Lulić

Riječ autora

Priručnici, pa tako i rječnici, bave se s ograničenim i vrlo specijaliziranim stručnim područjem i češće se označavaju kao stručni rječnici. *Englesko-hrvatski rječnik maziva i srodnih proizvoda* je u tom smislu ne samo stručni rječnik s prijevodima engleskih termina iz područja proizvodnje, razvoja, ispitivanja kvalitete maziva i sirovina za maziva, primjene, prodaje maziva i srodnih proizvoda nego je i popis i pregled objašnjenja i pojmova te akronima u djelatnosti maziva i srodnih proizvoda.

Terminologija, znanost o nazivlju, tumačenjem tehničkih izraza i pojmova daje osnovicu razvitka stručnog jezika. Postojanje tehničkog jezika za sporazumijevanje stručnjaka u tom slučaju samo je osnovni preduvjet napretka. Potreba za stručnim rječnikom iz područja djelatnosti maziva već dugo postoji. Naime, u području hrvatske naftne i plinske industrije, a posebno u dijelu pridobivanja nafte, prerade nafte, uključujući i proizvodnju goriva, ipak postoji značajan i kvalitetan broj stručnih, pa čak i enciklopedijskih rječnika, ali to nije slučaj kod maziva. Nedostatak ovakvog stručnog rječnika iz područja djelatnosti maziva to je veći što se jezik kao sredstvo komuniciranja i uzajamnog razumijevanja stalno mijenja i razvija.

Poznato je da u djelatnosti maziva u svijetu dominira engleski jezik. Posljedica burnog i neprestanog tehnološkog razvoja uz danas nezamjenjivu informatičku tehnologiju je ogroman rast informacija. Jezici malih naroda po broju registriranih stanovnika, posebno onih u zemljama gdje nema velike i brojne konstruktorske industrije, više ili manje neuspješno se bore protiv prodora engleskog jezika. Već dugo se, ne samo u djelatnosti maziva nego općenito u naftnoj struci u Hrvatskoj, uočava da postoji sve veća inferiornost standardnog hrvatskog stručnog nazivlja koje je vrlo skromnog opsega u praksi. Kao rezultat toga pojedinačni prijevodi originalne tehničke dokumentacije vezane za maziva s engleskog na hrvatski jezik prodajnih tvrtki distributera maziva, ali i javnih glasila, javnih i državnih institucija, u najmanju su ruku neodgovarajući, a ponekad i pogrešni.

U najboljem slučaju ostavlja se originalna engleska riječ, u nedostatku znanja ili odgovarajućeg prijevoda. Čistoća stručnog jezika, međutim, ne znači izbjegavanje stranog izraza po svaku cijenu; ona predstavlja i svojevrsno obogaćivanje postojećeg „tehničkog“ rječnika ponekad i uz uklapanje ili čak asimiliranje stranog izraza u nacionalni jezik, ali uz oprez da se ne naruši vrijednost i ljepota jezika. Razvoj stručnog jezika ne počinje niti završava izdavanjem rječnika, nego teče zajedno s generacijom koja ga koristi za komuniciranje. Ovaj priručnik je skroman pokušaj da se znanje i pojmovi koje su moji brojni kolege iz struke, ujedno i dugogodišnji aktivni članovi GOMA-e, godinama sakupljali, usaglašavali i usavršavali s ciljem da bude ne samo stručno odgovarajući nego što jednostavniji, razumljiviji i kraći. Prilikom pripreme i sakupljanja te obrade engleskih pojmova služio sam se brojnim stranim rječnicima, praćenjem inozemnih i domaćih stručnih publikacija, a posebno brojnom tehničkom dokumentacijom renomiranih tvrtki koje se bave djelatnošću maziva.

Ipak, osnovno polazište ili uporište bio je *Englesko-hrvatski naftni priručni rječnik* koji je još 1999. priredio poštovani gospodin Josip Širola, jer je rječnik koji pokriva djelatnost maziva komplementaran navedenom i zajedno zaokružuju područje koje izdavač obaju rječnika, stručno udruženje GOMA, zapravo i pokriva. Osim navedenog, koristio sam i *Englesko-hrvatski enciklopedijski rječnik istraživanja i proizvodnje nafte i plina*, autora Miroslava Perića iz 2007. godine. Ovdje treba spomenuti da je kod svih ovih izdanja glavni ili jedini sponzor bila hrvatska naftna kompanija INA d.d.

S promocije knjige Roberta Mandakovića
(s lijeva na desno: Z. Lulić, A. Jukić, Z. Janović, R. Mandaković)

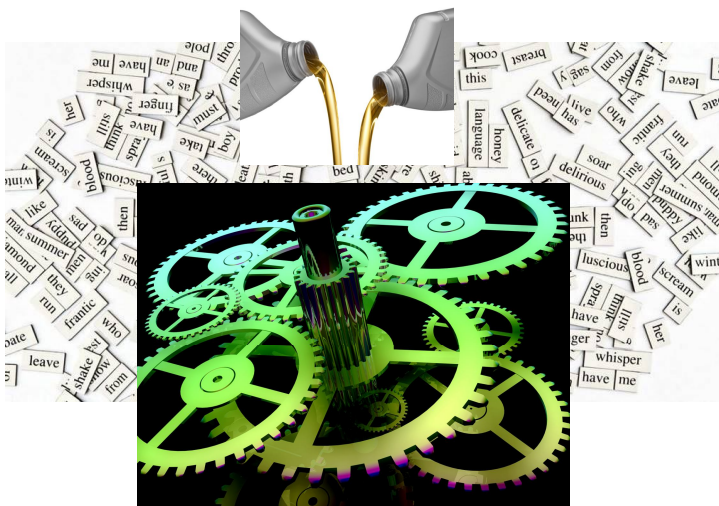
Kao autor svjestan sam da će ovaj rječnik u budućnosti neizbježno zastarijevati zbog pojave novih tehnika i tehnologija, promjene postojećih termina ili gubitka njihova značenja u praksi. Međutim, nadam se ipak da će to biti određena podloga za buduće dorađene i modernizirane verzije ovakvog specijaliziranog rječnika.

Rječnik je podijeljen u tri dijela. Prvi dio je "Englesko-hrvatski pojmovnik" u kojem su engleski pojmovi poredani po abecednom redu i po grupama slova s prijevodom i stručnim pojašnjenjima te dodatnim informacijama. U drugom dijelu pod nazivom „Hrvatsko-engleski pojmovnik“ poredani su, na isti način, opet po abecednom redu i po grupama, hrvatski pojmovi i riječi koje se koriste u djelatnosti maziva u Hrvatskoj, ali i u široj regiji uz odgovarajući prijevod na engleskom jeziku. U zadnjem, trećem dijelu, navedeni su akronimi koji se najčešće koriste u djelatnosti maziva općenito.

Na kraju, izražavam veliku zahvalnost brojnim kolegama i stručnjacima različitih struka koji su mi kroz dugi niz godina pomogli sakupiti i prevesti sve izraze i pojmove u ovom priručniku. Posebno zahvaljujem recenzentima, prof. dr. sc. Anti Jukiću, prof. dr. sc. Zoranu Luliću i poštovanoj kolegici Martini Dujmić, lektorici za hrvatski i engleski dio teksta, bez kojih ovaj rječnik ne bi bio ovakav kakav je predstavljen široj javnosti.

Želim posebno zahvaliti glavnom sponzoru INA MAZIVA d.o.o. i tvrtki Plattner d.o.o., bez čije bi potpore ovaj rječnik bilo vrlo teško realizirati.

Robert Mandaković

(on line narudžba: na www.goma.hr)